MM Kotkamills

Lausunto Ympäristövaliokunnalle

HE 141/2022 - Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi jätelain muuttamisesta

Yleisesti

MM Kotkamills haluaa kiittää mahdollisuudesta lausua Hallituksen esitysluonnokseen liittyen jätelain ja merenkulun ympäristönsuojelulain muuttamiseksi. Esitys tähtää Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin EU 2019/904, myöhemmin SUP-direktiivi, kansalliseen toimeenpanoon.

Direktiivin tavoite on hyvä; vähentää roskaantumista ja samalla vähentää muovituotteiden ajautumista luontoon. Valitettavasti direktiivin vaikutustenarvioinnista asti valmistelussa on lähdetty komissiossa liikkeelle vajavaisin ja suppein tiedoin eikä äärimmäisen nopeatahtinen käsittely parlamentissa ja neuvostossa ole poistanut näitä epäkohtia.

EU:n kiertotalouden agendaan kuuluu niin kierrätyksen, uudelleenkäytön kuin korvaavuuden korostaminen. Lainsäädännön tulisi pyrkiä tukemaan näitä kolmea kiertotalouden ja resurssitehokkuuden tavoitetta. Lainsäädännön tulisi myös olla ennustettavaa ja innovointia sekä investointeja tukevaa.

SUP-direktiivin tavoitteet ja hallituksen esityksen pääasiallinen sisältö

SUP-direktiivin suurin selkeys on sen ehdottomuus tuotekieltojen ja merkintävaatimusten sekä muiden velvoitteiden osalta. Myös direktiivin soveltamisala tuotekohtaisesti on näennäisen selvä. Haaste direktiivin tulkinnassa syntyy sen perusolettamista *määritelmien* osalta. Etenkin perusolettama direktiivin artikla 3:n osalta koskien muovin määritelmää:

”…muovilla materiaalia, joka koostuu asetuksen (EY) N:o 1907/2006 3 artiklan 5 alakohdassa määritellystä polymeeristä, johon on saatettu lisätä lisäaineita tai muita aineita ja joka soveltuu lopputuotteiden päärakenneosaksi, lukuun ottamatta luonnonpolymeerejä, joita ei ole kemiallisesti muunnettu…”

Ministeriön esitysluonnoksessa korostetaan, ettei direktiivin määritelmissä ole juurikaan kansallista liikkumavaraa. Komission suuntaviivat toimeenpanon osalta piti julkaista jo alkuvuodesta 2021, mutta suurimmat epäselvyydet määritelmien osalta ovat edelleen ratkaisematta. Huomioitavaa on, että Komission teknisen komitean (5/2021)* tulkinnan mukaan paperi- ja kartonkituotteet eivät kuulu direktiivin soveltamisalaan, ellei niitä ole jatkojalostettu tuotteeksi, joka koostuu useammasta kuin yhdestä materiaalista, joista yksi on muovia. Ympäristöministeriöltä saadun tiedonannon mukaan kuitenkin osaan materiaalikysymyksistä olisi saatu suullisesti lisäselvennystä Komission syyskuussa 2022 järjestetyssä tilaisuudessa jäsenmaiden kanssa. Näistä yllä olevaa tulkintaa vaarantavista päätöksistä tai linjauksista ei kuitenkaan ole Komission toimesta toimitettu mitään virallista tai kirjallista lähdettä tai päätöstä. Suomessa nämä uudet tulkinnat ollaan ottamassa käyttöön jo ennen niiden virallistamista.

---

*) Commission guidelines on single-use plastic products in accordance with Directive (EU) 2019/904 of the European Parliament and of the Council of 5 June 2019 on the reduction of the impact of certain plastic products on the environment

MM Kotkamills, joka työllistää 550 henkilöä, teki vuonna 2016 yli 200 miljoonan euron investoinnin huippumoderniin kartonkikoneeseen, jonka tuotteilla voidaan korvata paitsi muovia, myös polyeteenimuovilla (PE) päällystettyä kartonkia. PE-muovi on yleisesti kartonkituotteissa käytetty päällystysmateriaali neste- ja rasvaresistenssin luomiseksi.

MM Kotkamills valmistaa innovatiivista elintarvikepakkauskartonkia hyödyntäen nesteresistenssin luomiseen kartonki- ja paperivalmistuksessa muutoinkin laajasti käytettyjä sideaineita ja pigmenttejä vesipohjaisena dispersiona. Kuten aiemmin on mainittu, kartonki- ja paperituotteet ovat direktiivin ulkopuolella. MM Kotkamillsin dispersiokartongit ovat kierrätettävissä normaalissa kartonki- ja paperikierrätyksen prosessissa. PE-muovipäällystettyä kartonkia voidaan kierrättää erikoisteknologiaa käyttämällä eri materiaalien erottamiseksi. Erikoisteknologia ei kuitenkaan ole laajasti saatavilla ja kertakäyttötuotteille yleisesti käytössä.

Näyttäisi siltä, että komission uusi tulkinta direktiivin merkityksestä tulee toteutuessaan vaikuttamaan heikentävästi kiertotalouden edistämiseen ja muovin korvaamiseen ja estää etenkin metsäteollisuuden ratkaisumahdollisuuksia muovin korvaamiseksi. Jo vuodesta 2016 globaalit asiakkaat ja kuluttajat ovat nähneet MM Kotkamillsin tuotteet osana omaa ympäristöstrategiaansa helposti kierrätettävinä ja muovia korvaavina ratkaisuina. Asettamalla muovia käyttävän teollisuuden, biomuovit, kompostoituvat ja kierrätettävät materiaalit samalle viivalle, tulee komissio ja tämä hallituksen esitys tekemään suuren karhunpalveluksen niin MM Kotkamillsille kuin huomattavasti laajemmallekin joukolle. MM Kotkamillsin investoinnin jälkeen myös kilpailijat ovat investoineet vastaaviin vesipohjaisiin dispersioratkaisuihin.

Suomalainen ja eurooppalainen metsä- ja valmistava teollisuus ajetaan hyvin ahtaalle poukkoilevalla lainsäädännöllä, jossa korkeat ja sinänsä kannustettavat tavoitteet kaadetaan liian yksityiskohtaisella ja teknologioita rajoittavalla lainsäädännöllä. Epäjohdonmukaisuus tulee myös vaikuttamaan merkittävästi yksityisen sektorin halukkuuteen investoida sekä innovoida. Tänään tehtävällä investoinnilla tulee olla selkeä lainsäädännöllinen varmuus tulevaisuudessa. Muovin korvaaminen ja kiertotalous kannustivat MM Kotkamillsin innovoimaan, mutta nyt käsillä oleva lainsäädäntö uhkaa tehdä investoinnista merkityksettömän.

Lopuksi toteamme, että direktiivin tarkoitus on vähentää muoviroskaa sekä fossiilisen muovin käyttöä. On sinällään epäjohdonmukaista, että teknologista keskustelua on käyty myös tuotteista, jotka standardien sekä kemiallisen koostumuksensa osalta ovat määritelmällisesti muita materiaaleja kuin muovia. Teknologinen rajanveto tulisikin tehdä puhtaan tieteellisesti ja kemiallisesti, ei tuotekohtaisesti, saatikka loppukäyttökohteen teknisen tarkoituksen mukaan.

Ehdotamme:

- Kulutuksenvähennystavoitteissa tulisi ottaa prioriteeksi vähentää PE-muovia sisältäviä tuotteita
- Kulutuksenvähennystavoitteissa tulisi huomioida korvaavien tuotteiden parempi kierrätys
- Suomen tulisi panostaa etupainotteiseen EU-vaikuttamiseen, jotta Suomesta tehtäisiin yrityksille ja innovoinnille houkuttelevampi
- Suomi ei saa tyytyä olemaan alhaisen jalostusasteen maa, vaan kyetä innovaation mahdollistavaan lainsäädäntöympäristöön ja ennakoitavaan toimintaympäristöön

Lisätiedot:

Päivi Suutari
toimitusjohtaja
MM Kotkamills Oy

Saila Kettunen
hankintajohtaja
MM Board & Paper